

Ringerike kommune - Utbyggingsenheten

► Planprogram for hovedbrannstasjon Hvervenmoen

Detaljregulering for etablering av en ny hovedbrannstasjon på
Hvervenmoen i Ringerike kommune

Planprogrammet er vedtatt fastsatt av formannskapetets Strategi og plan 29.11.2023, saksnr 58/23.

Oppdragsnr.: **52300296** Dokumentnr.: **PLP-01** Versjon: **C06** Dato: **2023-11-09**



Planprogram for hovedbrannstasjon Hvervenmoen

Detailregulering for etablering av en ny hovedbrannstasjon på Hvervenmoen i Ringerike kommune

Oppdragsnr.: 52300296 Dokumentnr.: PLP-01 Versjon: C06



Oppdragsgiver: Ringerike kommune - Utbyggingsenheten
Oppdragsgivers kontaktperson: Jostein Nybråten
Rådgiver: Nordic Office of Architecture, Kongens gate 21, 0153 Oslo
Norconsult AS, Vestfjordgaten 4, NO-1338 Sandvika
Oppdragsleder: Peter Söderman
Fagansvarlig: Torhild Gausereide
Andre nøkkelpersoner: Morten Lippestad
Caroline Granberg Ågren

C06	2023-11-09	For innsending til Regulering Revidert etter høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram	Torhild Gausereide	Caroline Granberg Ågren	Peter Söderman
C05	2023-11-06	For innsending til Regulering Revidert etter høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram	Torhild Gausereide	Caroline Granberg Ågren	Peter Söderman
C04	2023-06-27	For innsending til Regulering	Morten Lippestad	Torhild Gausereide	Peter Söderman
B03	2023-06-16	For kommentar Regulering	Morten Lippestad	Torhild Gausereide	Peter Söderman
B02	2023-06-09	For kommentar oppdragsgiver	Morten Lippestad	Torhild Gausereide	Peter Söderman
A01	2023-06-07	For intern fagkontroll	Morten Lippestad	Torhild Gausereide	
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Nordic og Norconsult Norge AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Nordic og Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Sammen drag

Nordic og Norconsult Norge AS skal på vegne av forslagstiller Ringerike kommune Utbyggingsenheten utarbeide et forslag til detaljreguleringsplan for etablering av en ny hovedbrannstasjon for Ringerike og Hole kommuner, på Hvervenmoen i Ringerike kommune.

Ringerike og Hole kommuner trenger en ny hovedbrannstasjon for å dekke behov i begge kommunene. Nåværende stasjon i Hønefoss har begrensninger for eksisterende og fremtidig virksomhet, og ligger ugunstig til med tanke på innsatstid til de to kommunene.

Det er utarbeidet en mulighetsstudie i januar 2021, som ligger til grunn for planarbeidet. I mulighetsstudien konkluderes det med at både Hvervenmoen sør-øst og Hvervenmoen sør (planforslagets plassering) er egnede plasseringer for ny hovedbrannstasjon. Kommunestyret i Ringerike kommune vedtok i møte 23.06.2022 (sak 81/22) at ny hovedbrannstasjon skal ligge på Hvervenmoen sør.

Planarbeidet er vurdert opp mot *forskrift om konsekvensutredninger* (KU-forskriften), med vedlegg 1 og 2, og om tiltaket vil få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Foreslått tiltaket faller inn under § 10, pkt. b og d, og skal derfor konsekvensutredes.

Følgende tema skal konsekvensutredes som del av planarbeidet:

- Friluftsliv
- Naturmangfold, jf. naturmangfoldloven
- Jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser
- Kulturmiljø (kulturminner)
- Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger (trafikk)

I tillegg til konsekvensutredningene skal det utarbeides og dokumenteres for en rekke andre fagtemaer som er beslutningsrelevante for planarbeidet. Temaene vil ha egne fagrapporter, med eventuelle vedlegg, og følge plansaken. Dette omfatter blant annet områdestabilitet, teknisk infrastruktur, støy med flere. Øvrige temaer som er relevant for planarbeidet skal omtales i planbeskrivelsen.

Plan- og bygningslovens § 4-3 stiller krav om en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for alle planer for utbygging. For planarbeidet med ny brannstasjon skal analysen omtale temaer som naturfarer, trafikkulykker, fremkommelighet for utrykningskjøretøy, brann-/eksplosjonsvern, tilsiktede handlinger, overvannshåndtering med flere. ROS-analysen henter inndata fra fagrapportene som utarbeides og oppsummeres i planbeskrivelsen.

Planarbeidet vil følge normal planprosess etter plan- og bygningsloven. Utarbeidelse og utleggelse av planprogram på offentlig høring og varsling om oppstart planarbeid er del av den innledende fasen *planoppstart*. Etter endt høringsperiode av planprogrammet, bearbeides det i henhold til innkomne merknader, før planprogrammet fastsettes politisk i kommunen. Etter planprogrammet er fastsatt, følger en fase med utarbeidelse av *utredninger og planløsninger*, der prosjektet skal formes og konsekvenser skal avklares. I en siste fase utarbeides selve *planforslaget*, som etter en ny høring og offentlig ettersyn bearbeides og sluttbehandles i kommunestyret i kommunen.

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning, jf. plan- og bygningsloven § 5-1. Plan- og bygningslovens minstekrav til medvirkning omfatter to lovpålagte høringsperioder:

- Varsel om oppstart planarbeid (planprogram på høring), varighet på 6 uker
- Planforslag til offentlig ettersyn/høring, varighet på 6 uker

Planprogram for hovedbrannstasjon Hvervenmoen

Detaljregulering for etablering av en ny hovedbrannstasjon på Hvervenmoen i Ringerike kommune

Oppdragsnr.: 52300296 Dokumentnr.: PLP-01 Versjon: C06



Forslagstiller legger til grunn de to høringsperiodene for medvirkning i planarbeidet. Det ble avholdt åpent folkemøte på ByLab 26. september, ca. midt i varslingsperioden ved oppstart og høring av planprogrammet. Det skal avholdes et nytt møte når planforslaget legges på høring og offentlig ettersyn.

Planarbeidet for ny hovedbrannstasjon på Hvervenmoen ble varslet samtidig med at dette planprogrammet ble lagt ut på høring. Det ble varslet på nett på Ringerike kommunes hjemmeside og i Ringerikes blad. Høringsperioden var 6 uker. Perioden var 11. september til 23. oktober 2023.

Innspill som angår planprogrammet der forslagstiller er enig i endringer i planprogrammet er innarbeidet i dette dokumentet. Det gjelder særlig krav til supplerende utredninger og problemstillinger til trafikkanalysen og naturmangfold.

Forslagstiller legger opp til en fremdrift som innebærer fastsetting av planprogrammet rundt desember 2023, utleggelse av planforslaget til offentlig ettersyn rundt mai 2024, og vedtak av reguleringsplanen senhøst–vinter 2024/2025.

► Innhold

1	Bakgrunn for planarbeidet	7
1.1	Innledning	7
1.2	Formålet med planarbeidet	7
1.3	Krav om konsekvensutredning (KU)	7
1.4	Utbyggingsalternativer	8
2	Planområdet	9
2.1	Planavgrensning	9
2.2	Beskrivelse av planområdet	9
2.3	Planstatus	14
2.4	Overordnede føringer	16
3	Tiltaksbeskrivelse	20
3.1	Overordnet om tiltaket	20
3.2	Planlagt bebyggelse og anlegg	20
3.3	Utbyggingsvolum og høyder	21
3.4	Trafikk og atkomst	21
3.5	Klima og energi	21
4	Metode	22
5	Utredningsprogram	23
5.1	Utredningsbehov	23
5.2	Tema som skal konsekvensutredes	24
5.2.1	<i>Friluftsliv</i>	24
5.2.2	<i>Naturmangfold, jf. naturmangfoldloven</i>	25
5.2.3	<i>Jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser</i>	26
5.2.4	<i>Kulturmiljø (kulturminner)</i>	27
5.2.5	<i>Trafikk</i>	28
5.3	Øvrige temaer som behandles	29
5.3.1	<i>Grunnforhold, geologi og geoteknikk</i>	30
5.3.2	<i>Hydrologi</i>	30
5.3.3	<i>Teknisk infrastruktur</i>	30
5.3.4	<i>Støy</i>	30
5.4	Temaer som omtales i planbeskrivelsen	30
5.5	Risiko- og sårbarhetsanalyse	31
6	Organisering av planarbeidet	32
6.1	Planprosess	32
6.2	Medvirkning	33
6.3	Fremdrift	34

Planprogram for hovedbrannstasjon Hvervenmoen

Detaljregulering for etablering av en ny hovedbrannstasjon på Hvervenmoen i Ringerike kommune

Oppdragsnr.: **52300296** Dokumentnr.: **PLP-01** Versjon: **C06**



6.4	Vurdering av mottatte merknader til planprogrammet
-----	--

35

1 Bakgrunn for planarbeidet

1.1 Innledning

Nordic og Norconsult AS skal på vegne av forslagstiller Ringerike kommune utarbeide et forslag til detaljreguleringsplan for etablering av en ny hovedbrannstasjon for Ringerike og Hole kommuner, på Hvervenmoen i Ringerike kommune.

Ringerike og Hole kommuner trenger en ny hovedbrannstasjon for å dekke behovet i begge kommunene. Nåværende stasjon i Hønefoss har begrensninger for eksisterende og fremtidig virksomhet og ligger ugunstig til med tanke på innsatstid til de to kommunene.

Det er utarbeidet en mulighetsstudie i januar 2021, som ligger til grunn for planarbeidet. I mulighetsstudien konkluderes det med at både Hvervenmoen sør-øst og Hvervenmoen sør (planforslagets plassering) er egnede plasseringer for ny hovedbrannstasjon. Kommunestyret i Ringerike kommune vedtok i møte 23.06.2022 (sak 81/22) at ny hovedbrannstasjon skal ligge på Hvervenmoen sør¹.

Detaljreguleringsplanen som utarbeides vil ved vedtak hjemle etablering av tiltaket.

1.2 Formålet med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å utarbeide en detaljreguleringsplan for området som hjemler bygging av en brannstasjon med tilhørende øvelsesbygg, parkerings- og snuareal, utrykningstrasé og atkomst.

1.3 Krav om konsekvensutredning (KU)

Plan- og bygningslovens §§ 4-2 og 14-6 definerer hvilke planer som skal ha konsekvensutredning, og at planer som får vesentlige virkninger for miljø og samfunn skal konsekvensutredes. Planarbeidet er vurdert opp mot *forskrift om konsekvensutredninger* (KU-forskriften), med vedlegg 1 og 2, og om tiltaket vil få vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

Etter vurdering av KU-forskriften, § 10, er pkt. b og d i andre ledd vurdert og oppsummert under:

Andre ledd pkt. b lyder som følger:

«Truede arter eller naturtyper, verdifulle landskap, verdifulle kulturminner og kulturmiljøer, nasjonalt eller regionalt viktige mineralressurser, områder med stor betydning for samisk utmarksnæring eller reindrift og områder som er særlig viktige for friluftsliv»

Forslagstillers vurdering:

Det er registrert truede arter eller naturtyper, samt verdifulle kulturminner i området. Det er registrert forekomster av den truede arten bittergrønn i området, som er en fredet art. Området inneholder flere automatisk fredete kulturminner, og Viken fylkeskommune har meldt om behov for å gjennomføre arkeologiske undersøkelser som del av planarbeidet.

Området er registrert som et B-område i Ringerike kommunes friluftslivskartlegging, som er områder med store friluftslivsverdier og som er godt tilrettelagt og brukes av mange personer, samt har potensiale for økt bruk. Området ligger også inne som hensynsone for friluftsliv, H530 i kommuneplanens arealdel.

Tiltaket faller inn under pkt. b, og skal konsekvensutredes.

¹ [Ny hoved brannstasjon \(ringerike.kommune.no\)](https://ringerike.kommune.no)

Andre ledd pkt. d lyder som følger:

«Større omdisponering av områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål, samt reindrift eller områder som er regulert til landbruk og som er av stor betydning for landbruksvirksomhet»

Forslagstillers vurdering:

Området er i dag avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål, og benyttes i henhold til formålet. Tiltaket faller inn under pkt. d, og skal konsekvensutredes.

Foreslått tiltak faller inn under § 10, pkt. b og d, og skal derfor konsekvensutredes.

For planer som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det vanligvis som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet, jf. plan- og bygningsloven §§ 4-1 og 12-9. Et planprogram skal definere formålet med planarbeidet, plan for medvirkning, eventuelle alternativer som blir vurdert og behovet for utredninger. I tillegg skal planprogrammet si noe om antatt fremdrift for planarbeidet, med viktige milepæler og eventuell deltakelse fra andre.

Reguleringsavdelingen i Ringerike kommune har bestemt at det skal utarbeides et planprogram for planleggingen av ny hovedbrannstasjon på Hvervenmoen.

1.4 Utbyggingsalternativer

Hensikten med en konsekvensutredning er å gi en samlet vurdering av hvilke virkninger og konsekvenser planforslaget kan medføre. For å kunne vurdere dette, blir planforslaget sammenlignet mot dagens situasjon og gjeldende regulering i planområdet. Dette blir kalt 0-alternativet og er beskrevet videre i kapittel 4.

For planarbeidet fremmer forslagstiller ett utbyggingsalternativ. Dette blir hetende alternativ 1, og vil i konsekvensutredningen sammenlignes mot alternativ 0. En oversikt over alternativene er vist i tabellen under.

Tabell 1. Oversikt over utbyggingsalternativene for planarbeidet.

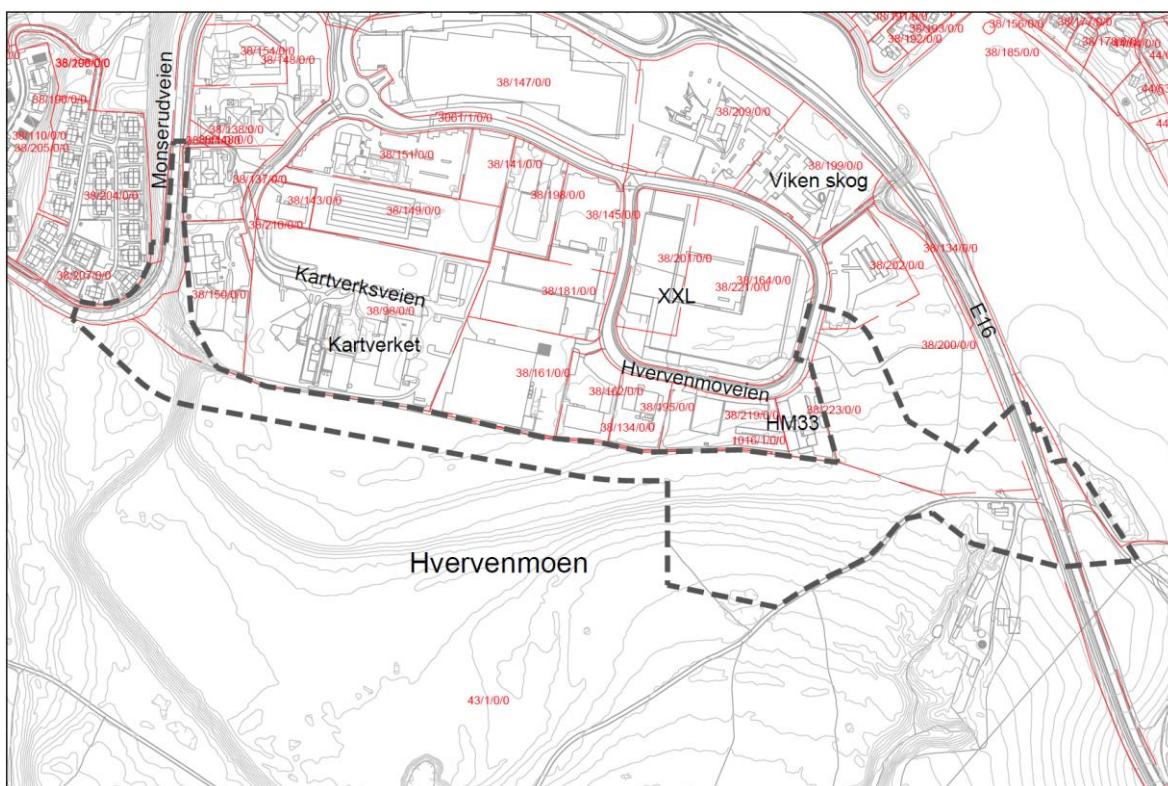
Alternativer som skal utredes	Beskrivelse av alternativet
Alternativ 0	Dagens situasjon/arealbruk innenfor planområdet og gjeldende regulering
Alternativ 1	Etablering av en ny brannstasjon med tilhørende anlegg. Ny brannstasjon innebærer i hovedsak etablering av en hovedbygning, øvelsesbygg med tilhørende plass, utrykningsplass, parkering og adkomstvei for både utrykning og atkomst ellers.

2 Planområdet

2.1 Planavgrensning

Figur 1 viser foreslått avgrensning av planområdet. Planområdet er på ca. 86 dekar. Planområdet består i hovedsak av eksisterende skog på Hvervenmoen, også kalt *Kartverksskogen*. Foreslått planavgrensning skal ivareta en mulig atkomstløsning fra Monserudveien i vest, samt utrykningstrasé direkte på E16 i øst.

Det vil som del av planarbeidet gjøres vurderinger av områdestabiliteten i planområdet. Det vil her også gjøres vurderinger av eksisterende bekk som ligger øst for planområdet. Dersom det blir nødvendig med tiltak som må sikres gjennom reguleringsplanen, vil forslagstiller vurdere en utvidelse av planområdet.



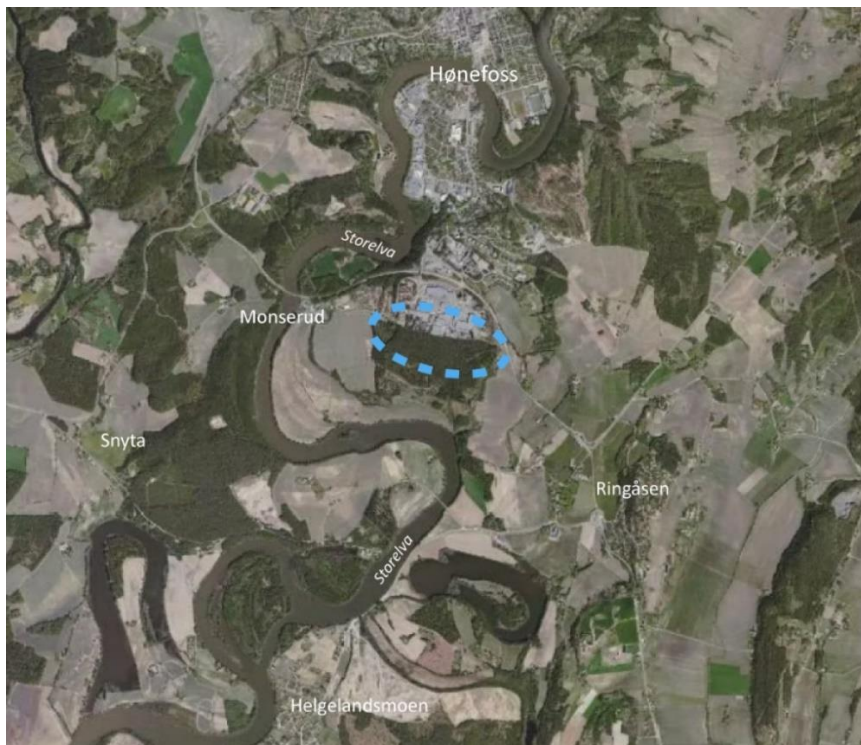
Figur 1. Foreslått varslingsområde.

2.2 Beskrivelse av planområdet

Under følger en kort tematisk beskrivelse av planområdet.

Lokalisering

Planområdet er lokalisert på Hvervenmoen, sør for Hønefoss i Ringerike kommune. Fra planområdet er det ca. 1 km til Hønefoss sentrum. Planområdet ligger ca. 2,5 km fra kommunegrensen til Hole kommune. Planområdet ligger ved eksisterende næringsområde på Hvervenmoen.



Figur 2. Lokalisering av planområdet på Hvervenmoen, vist med blå sirkel.

Eiendomsforhold

Under er det listet opp eiendommer som blir berørt av planavgrensningen. Anlegget vil i hovedsak etableres på eiendom 43/1.

Tabell 2. Oversikt grunneiere innenfor planområdet.

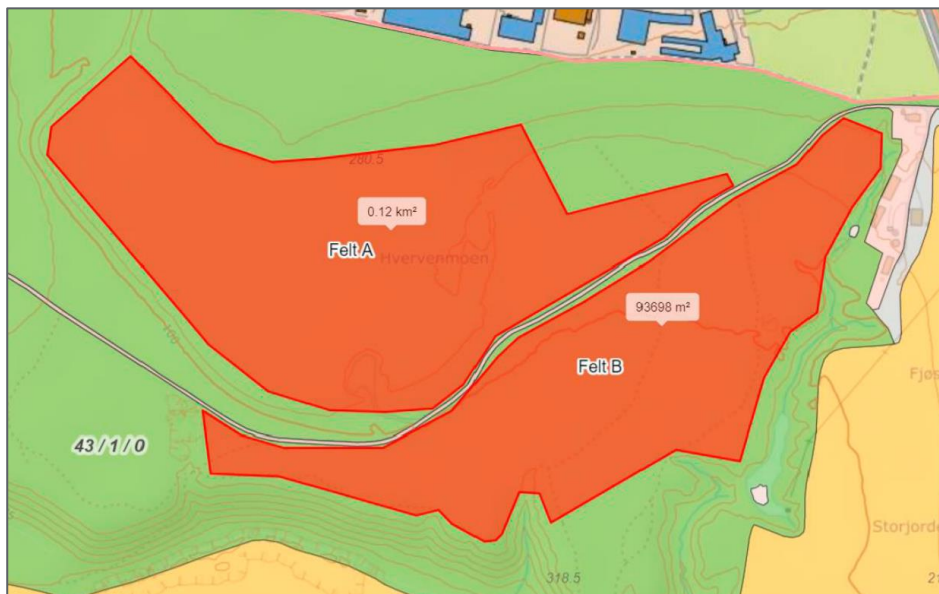
Gnr/bnr.	Grunneier	Eiendomsadresse
43/1	Privat	Osloveien 85
38/1	Privat	-
38/207	Privat	-
38/200	Hvervenmoveien 37 AS	Hvervenmoveien 37
38/150	BCC Hønefoss	Kartverksveien 17
38/110	Ringerike kommune	Deler av Monserudveien
38/137	Ringerike kommune	Kartverksveien 13
38/164	Ringerike kommune	Del av Hvervenmoveien
38/196	Hvervenbakken Borettslag Hvervenenga Borettslag Hverventunet Borettslag	-
1016/1	Statens vegvesen	-

Arealbruk og nærmiljø

Området består i hovedsak av skog (høybonitetsskog). Området benyttes som et natur- og friluftsområde. Tilgrensende næringsområde på Hvervenmoen er utbygd.

Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning (HMA) i Ringerike kommune vedtok i møte 5. juni 2023, å godkjenne grunneier av gnr/bnr. 43/1 sin søknad om nydyrking på Hvervenmoen (HMA - 53/23²).

Nydyrkingssøknaden innebærer en omdisponering av skogsområdene innenfor felt A og B i figuren nedenfor til jordbruk. Feltene ligger nær foreslått plassering av ny hovedbrannstasjon. Tiltaket vil innebære en endring i arealbruken i området.



Figur 3. Foreslåtte nydyrkingsområder, felt A og B, vedtatt av HMA i møte 5. juni 2023.

Topografi og landskap

Planområdet ligger i eksisterende skog på Hvervenmoen, som er et viktig landskapselement i området. Tomten ligger i øst-vest retning, langsetter høydekoter. Terrenget heller ned mot Storelva i sør.

Eplehagen sør for planområdet er registrert som et viktig kulturhistorisk landskap (KULA-område).

Skred og flom

Planområdet ligger ifølge datasett fra NVE utenom aktsomhetsområder for skred og flom. Det er vist aktsomhetsområde for flom rundt bekken som ligger øst for planområdet.

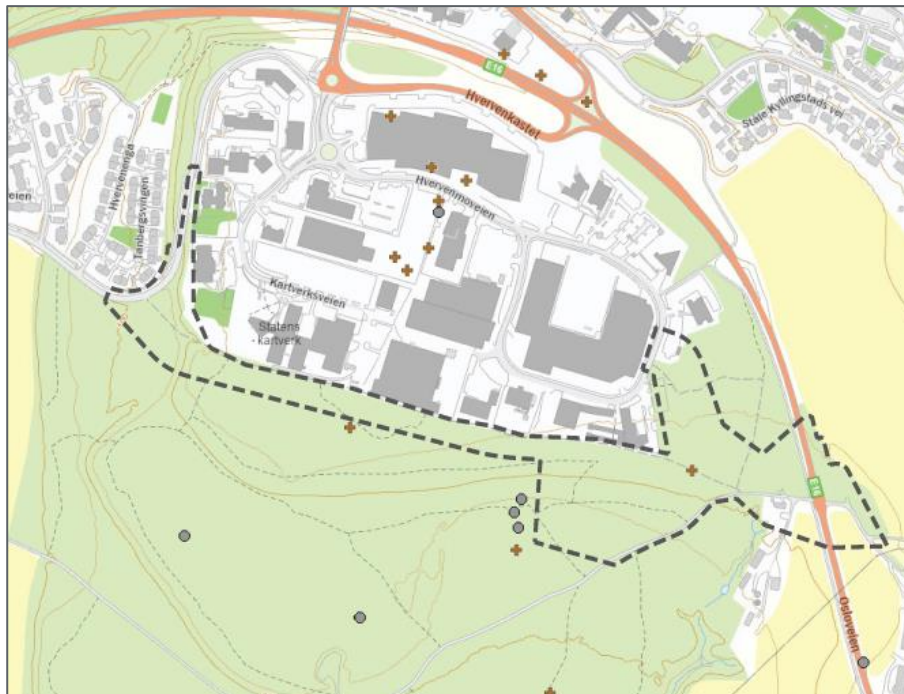
Områdestabilitet

Planområdet ligger ifølge datasett fra NVE under marin grense og innenfor aktsomhetsområde for kvikkleire. Det er tidligere registrert kvikkleire langs Storelva ved Monserud. Det renner i dag en bekk rett øst for planområdet.

Naturmangfold

Området består i hovedsak av skog (høybonitetsskog). Det er registrert flere rødlistede arter i området. Den viktigste arten er bittergrønn, som er kategorisert som truet og er en fredet art. Det er videre registrert potensiell sandfurusskog i hele planområdet.

² [Behandling av søknad om nydyrking \(ringerike.kommune.no\)](http://ringerike.kommune.no)



Figur 4. Registrerte arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Forekomst av bittergrønn er markert med tre gråfargede sirkler. Foreslått varslingsområde er vist med sort, stiplet linje.

Det er et eksisterende villtrekk som går over E16, gjennom skogen på Hvervenmoen og ned mot Storelva. Villtrekket er regulert i tilgrensende plan for Hvervenmoen næringsområde.

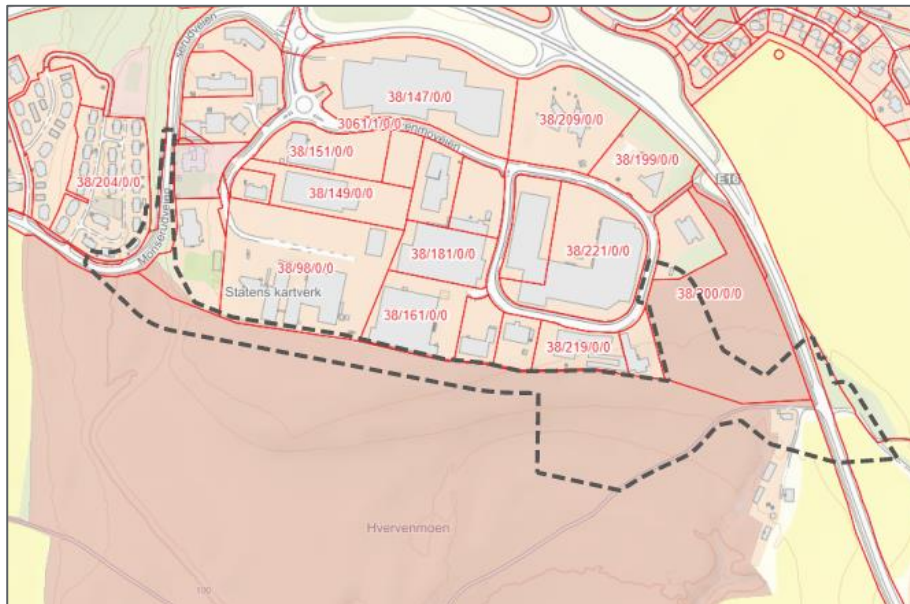
Friluftsliv

Skogen på Hvervenmoen er et viktig friluftsområde og brukes til ridning, gåturer, løping, sykling, orientering med mer. Skogen har flere merkede og umerkede stier. Skogen brukes blant annet som turmål for barnehager i området.



Figur 5. Stier i området, vist med grå, stiplet linje. Foreslått varslingsområde er vist med sort, stiplet linje.

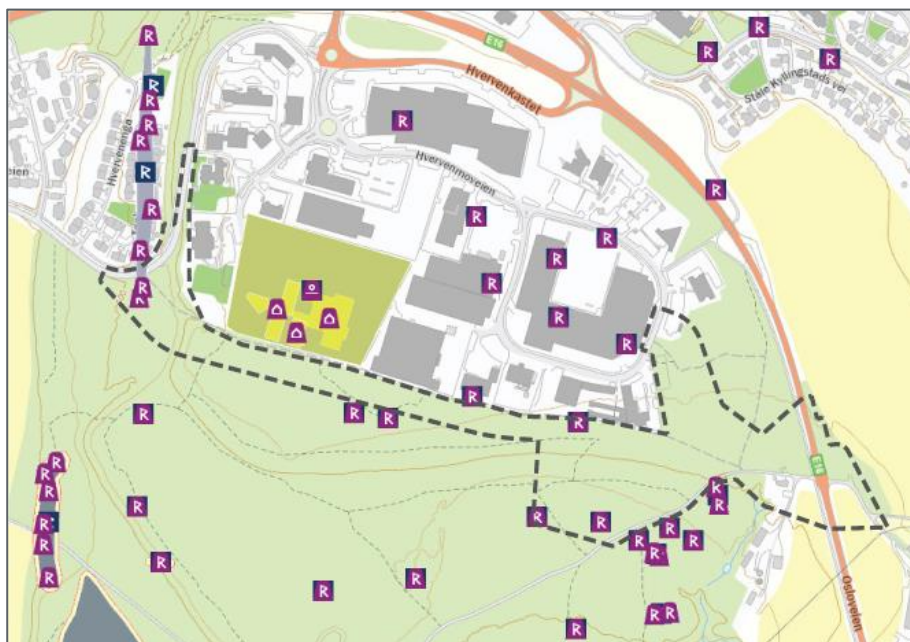
Skogen er i Ringerike kommunes friluftslivskartlegging (2019) kategorisert som et B-område. B-områder er områder med store friluftslivsverdier, er godt tilrettelagt og brukes av mange personer. Områdene har også potensiale for økt bruk.



Figur 6. B-området på Hvervenmoen vist med rød flate, hentet fra Ringerike kommunes friluftslivskartlegging (2019). Foreslått varslingsområde er vist med sort, stiplet linje.

Kulturminner og kulturmiljø

Ringerike er et område med mange og til dels svært høye kulturminneverdier.



Figur 7. Registrerte kulturminner i området. Foreslått varslingsområde er vist med sort, stiplet linje.

Følgende registrerte kulturminner ligger innenfor eller like inntil planområdet og kan bli påvirket av tiltaket:

- Kulturminne-ID: 81475 (haug/groplokalitet, ulik vernestatus)
- Kulturminne-ID: 133129 (haug/groplokalitet, uavklart vernestatus)
- Kulturminne-ID: 133084 (kullgrop, automatisk fredet)
- Kulturminne-ID: 133131 (fangstlokalitet, automatisk fredet)
- Kulturminne-ID: 133152 (fangstlokalitet, automatisk fredet)

Planområdet grenser til Statens kartverks kontorer på Hvervenmoen. Grøntanlegget og deler av bygningsmassen er statlig listeført kulturminne (Kulturminne-ID: 277628).

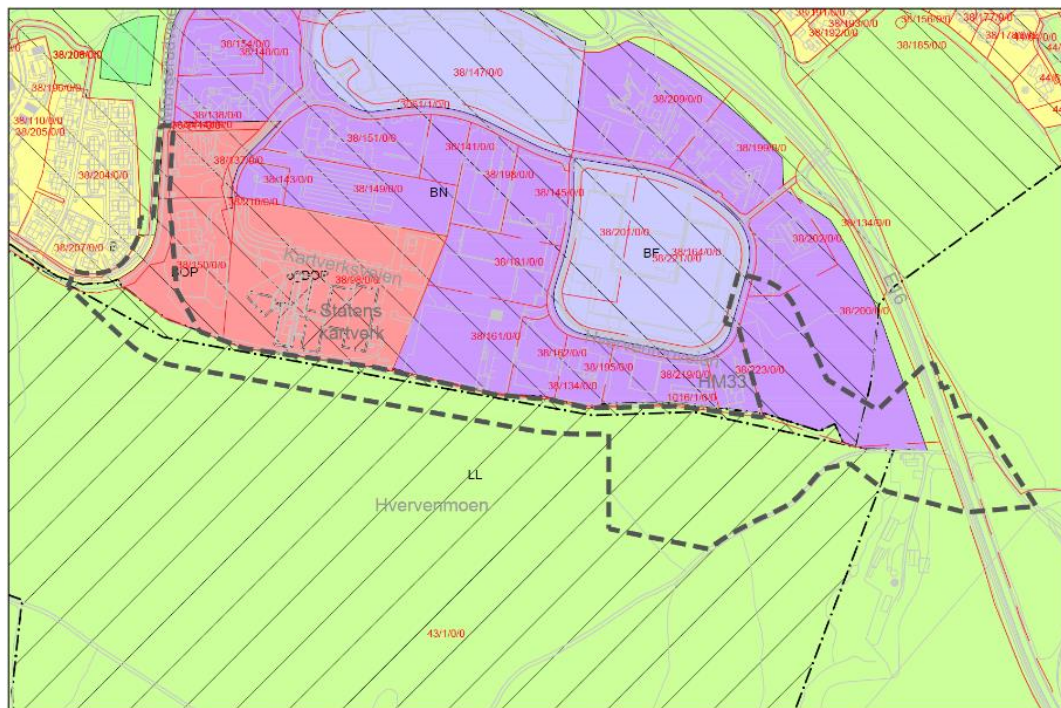
Det er ellers flere automatisk fredede kulturminner sør for planområdet, herunder gravfelt, fangstgroper, kullgroper og hulveger. Særlig viktige er et fangstgropsystem (Kulturminne-ID: 133104) og et gravfelt (Kulturminne-ID: 52617), sørvest for planområdet.

Trafikk og atkomst

Planområdet er i dag ubebygd. Området har atkomst via en avkjørsel fra E16. Avkjørselen benyttes som en landbruksatkomst for grunneier og for atkomst til boligen på 43/1 (Osloveien 85). Det går en landbruksvei sør for planområdet. I vest går Monserudveien til boligområdet på Hvervenenga og Monserud renseanlegg.

2.3 Planstatus

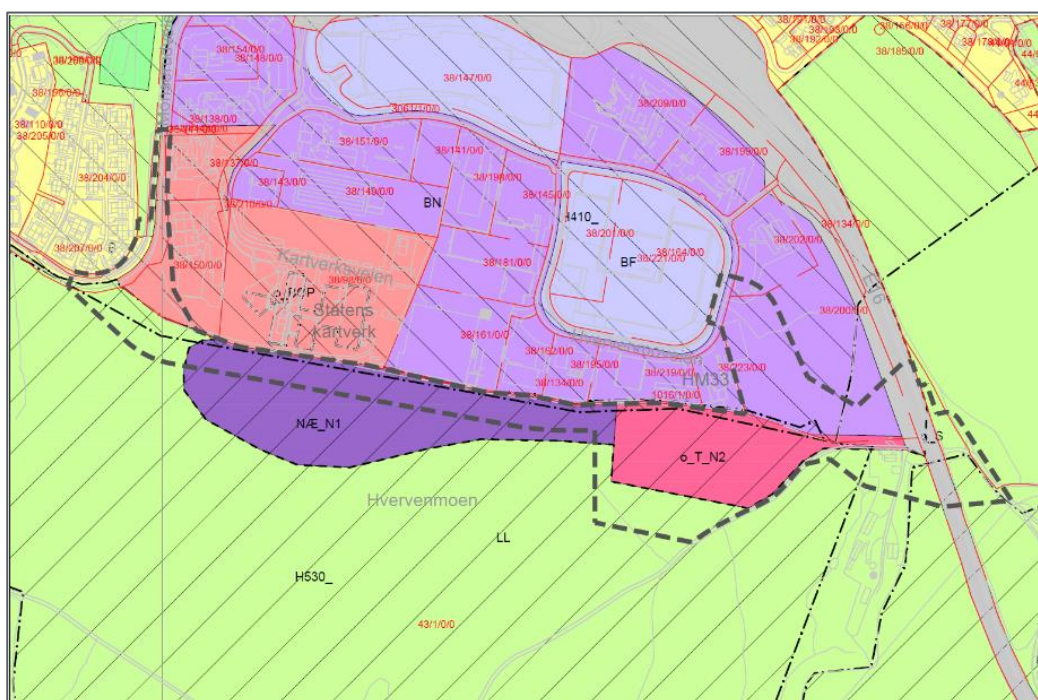
Planområdet er i kommuneplanens arealdel for 2019–2030 avsatt til hovedsakelig LNFR (areal for nødvendig tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag) (LL), samt næringsbebyggelse (BN), forretninger (BF), offentlig eller privat tjenesteyting (BOP) og boligbebyggelse (B), se Figur 8. Området ligger innenfor hensynssone H530 Hensyn friluftsliv (skråkravur).



Figur 8. Varslet planområde mot gjeldende kommuneplanens arealdel.

Ringerike kommune vil i 2023 utarbeide en ny kommuneplanens arealdel. Forslag til ny kommuneplanens arealdel 1. gangsbehandles i Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning (HMA) og formannskapetets Strategi og plan i juni 2023. Planforslaget skal på høring sommeren 2023. Det antas at arealdelen vil bli vedtatt vinteren 2024.

I nytt forslag til kommuneplanens arealdel er tiltaket hensyntatt, og areal for ny brannstasjon er avsatt til offentlig- eller privat tjenesteyting (T_N2). Innenfor planområdet er det også avsatt et nytt område til næring (NÆ_N1) på dagens LNFR-areal (LL).

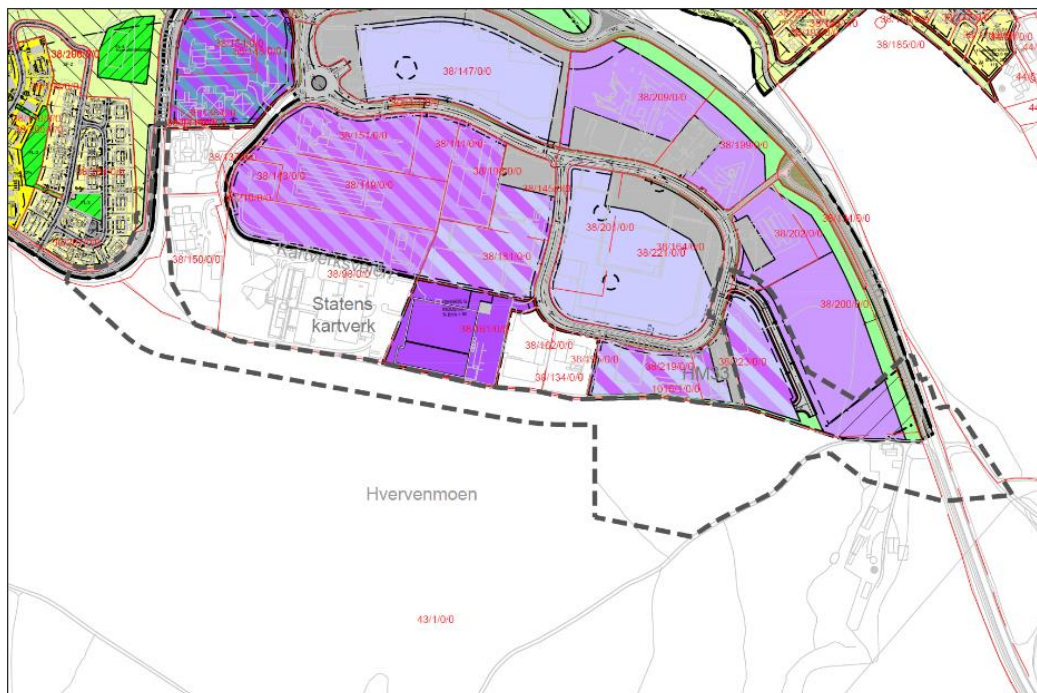


Figur 9. Varslet planområde mot forslag til ny kommuneplanens arealdel.

Planområdet er i hovedsak uregulert. Foreslått veisystem i øst ligger delvis innenfor områdereguleringensplanen for Hvervenmoen (planid: 347-01). Arealer som berøres av planforslaget er regulert til kontor, forretning/kontor/industri, vegetasjonsskjerm m.fl. I vest berører planområdet plan for Hvervenenga (planid: 241-02) og Hvervenmoen vekstområde (planid: 181-01), se Figur 10.

Det er utarbeidet et forslag til detaljreguleringsplan for Hvervenmoen næringsområde (planid: 471). Arealer som berøres av planforslaget er foreslått regulert til forretninger, blå/grønnstruktur, vegetasjonsskjerm m.fl. Øst i planen er det lagt inn hensynssone 560 Bevaring naturmiljø for å ivareta viltkorridoren gjennom området. Ved tidspunkt for utarbeidelse av forslag til planprogram er planforslaget for Hvervenmoen sendt på til høring og lagt ut til offentlig ettersyn, med frist for uttalelse 10.07.2023.

I planforslaget for 471 Hvervenmoen er det foreslått en gangvei fra kjørearealet, gjennom 38/200 og til Kartverksskogen på Hvervenmoen. Planarbeidet skal koordineres med planforslaget for 471 Hvervenmoen når det gjelder plassering og utforming av gangveien, herunder om det skal være krav til fotgjengerfelt for å ivareta trafiksikkerhet med tanke på utrykningstraseen.



Figur 10. Varslet planområde mot gjeldende reguleringsplaner i området.

2.4 Overordnede føringer

Under følger en oversikt over relevante overordnede føringer.

Nasjonale føringer

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#)

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

[Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging](#)

Hensikten med retningslinjene er å oppnå samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen og bidra til mer effektive planprosesser. Retningslinjene skal bidra til et godt og produktivt samspill mellom kommuner, stat og utbyggere for å sikre god steds- og byutvikling.

[Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#)

Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning).

[Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planlegging](#)

Hensikten med retningslinjene er å styrke barn og unges interesser i planleggingen. Retningslinjene skal a) synliggjøre og styrke barn og unges interesser i all planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, b) gi kommunene bedre grunnlag for å integrere og ivareta barn og unges interesser i sin løpende planlegging og byggesaksbehandling, og c) gi et grunnlag for å vurdere saker der barn og unges interesser kommer i konflikt med andre hensyn/interesser.

[Lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\)](#)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

[Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging](#)

Formålet med retningslinjen er å legge til rette for en langsiktig arealdisponering og planlegging av det fysiske miljø som fremmer trivsel og bokvalitet, forebygger helsekonsekvenser av støy, samt ivaretar og utvikler gode lyd miljøer og stille områder. Arealplanlegging og forebyggende tiltak er de viktigste verktøyene for å nå disse målsettingene og forhindre at flere blir plaget av støy.

Andre føringer

[Sikkerhet mot kvikkleireskred, NVE veileder 1/2019](#)

Veilederen beskriver hvordan skredfare i områder med kvikkleire og andre jordarter med tilsvarende egenskaper, skal utredes og tas hensyn til i arealplanlegging og byggesak. Veilederen beskriver hvilke krav til sikkerhet som gjelder for bygging i slike områder, hvordan kravene kan oppfylles og krav til grunnundersøkelser og stabilitetsberegninger. Veilederen utdypet byggteknisk forskrift (TEK17) og NVEs retningslinjer "Flaum- og skredfare i arealplanar".

[Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging, DSB 2017](#)

Veilederen er utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, og omhandler risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) som metode i arealplanleggingen. Krav om ROS-analyse er et generelt utredningskrav som gjelder alle planer for utbygging. For reguleringsplaner som kan gi vesentlige virkninger for miljø og samfunn, stilles det i tillegg et særskilt krav til konsekvensutredning (jf. pbl § 4-2). I slike tilfeller skal ROS-analysen gjennomføres, og som hovedregel dokumenteres i konsekvensutredningen. Krav til å gjennomføre ROS-analyse må da tas med i planprogrammet (jf. pbl § 4-1) sammen med konsekvensutredningen.

Regionale føringer

[Statsforvalteren i Oslo og Vikens forventninger til kommunal arealplanlegging 2023](#)

Statsforvalteren sender årlig ut et brev til kommunene om hvilke forventninger som stilles til den kommunale planleggingen. For 2023 gjelder oppfølging av FNs bærekraftsmål, god økonomiforvaltning, samfunnssikkerhet og beredskap med mer.

[Regional plan areal og transport i Buskerud 2018–2035](#)

Regional plan for areal og transport er et verktøy for planlegging knyttet til attraktivitet i byer og distriktene, effektiv arealbruk og transport. Dette for å møte klimautfordringer og utfordringer knyttet til befolkningsvekt og arealbruk i fylket. Planen skal bidra til å samordne løsninger som kommer hele regionen til gode. Planen

er til for at Buskerudsamfunnet legger til rette for at innbyggere, næringsliv og tilreisende opplever levende byer og tettsteder hvor det tilrettelegges for gode boligområder, handel og servicefunksjoner, arbeidsplasser og opplevelser.

[Regional plan for kulturminnevern i Buskerud 2017–2027 \(Kulturminnekompasset\)](#)

Kulturminnekompasset er Buskeruds første regionale plan på kulturminneområdet. Den skal vise vei til godt vern og bærekraftig bruk av verneverdige kulturminner. Kulturminnekompasset er en plan og et samhandlingsverktøy for hele Buskerudsamfunnet.

Kommunale føringer

[Kommuneplanens samfunnsdel 2021–2030 med arealstrategi](#)

Kommuneplanen er det øverste styringsdokumentet i kommunen, og styrer både samfunnsutviklingen og kommunens tjenesteutvikling. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, og FNs bærekraftsmål, ligger til grunn for kommunens planlegging. I kommuneplanen er det valgt ut ni bærekraftsmål som satsingsområder for Ringerike. Kommuneplanens samfunnsdel konkretiserer lokale mål innenfor disse bærekraftsmålene.

Samfunnsdelen inneholder en arealstrategi som gir overordna føringer for arealutviklingen i kommunen. Strategiene følges opp i kommuneplanens arealdel.

[Kommuneplanens arealdel: Bestemmelser og retningslinjer](#)

Kommuneplanens arealdel er en juridisk bindende arealplan som viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Den angir rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, og hvilke hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Kommunestyret i Ringerike kommune vedtok 5. september 2019 kommuneplanens arealdel 2019–2030.

[Kommunedelplan for gående og syklende](#)

Kommunedelplanen for gående og syklende inneholder en oversikt over prioriterte ruter for gående og syklende i kommunen. Det er i planen definert 18 prioriterte ruter for opparbeidelse av gang- og sykkelnett.

Kommunestyret i Ringerike kommune vedtok 29. juni 1995 kommunedelplanen for gående og syklende.

[Trafikksikkerhetsplan 2021–2025](#)

Planen er nr. 3 i rekken av trafikksikkerhetsplaner for Ringerike kommune. Trafikksikkerhetsarbeidet i kommunen er forankret hos rådmannen, og ansvaret for prosessen med å utarbeide planen er tillagt enhet for teknisk, kultur og idrett (TKI). Planen har som hovedfunksjon å være et styringsverktøy for et målrettet trafikksikkerhetsarbeid i kommunen.

[Retningslinjer for overvannshåndtering i Ringerike kommune](#)

Retningslinjene skal gjelde for alle som planlegger, prosjekterer eller bygger anlegg hvor håndtering av overvann er en del av tiltaket. Tiltak som omfattes av retningslinjene er utbygging i nye områder, foretting i eksisterende bebyggelse, enkelthustiltak, fradelinger samt rehabilitering av eksisterende bebyggelse inkludert veier og plasser. Dette vil si tiltak som medfører endret avrenningsforhold, eller økt andel av tette flater.

[Strategi for universell utforming 2015–2025](#)

Strategi for integrering av universell utforming i planleggingen skal angi hvordan Ringerike kommune skal arbeide for å oppfylle kommunens del av det nasjonale målet «Norge universelt utformet i 2025». Bestemmelsene om universell utforming framgår av diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og plan- og bygningsloven.

[Parkeringsforskrift for Ringerike kommune](#)

Forskrift om parkering for Ringerike kommune ble fastsatt av Ringerike kommunestyre 29. oktober 2009.

[Renovasjonsforskrift for Ringerike kommune](#)

Forskrift om renovasjon for innsamling mv. av husholdningsavfall for Ringerike kommune tilsluttet Hadeland og Ringerike avfallsselskap AS, Ringerike kommune, Buskerud for Ringerike kommune ble fastsatt av Ringerike kommunestyre 29. oktober 2009.

[Retningslinjer for tilrettelegging for rednings- og sløkkemannskap](#)

Retningslinjene tar sikte på å tilføre og presisere forhold av betydning for sløkke- og redningsinnsats i Ringerike brann- og redningstjeneste (RBR) sitt virkeområde. Løsningene er tilpasset RBR sin beredskap mot brann og ulykker.

[Jordfaglig vurdering](#)

Arbeidet med vurdering av kommunens landbruksareal har tatt utgangspunkt i landbruksverdiene og hvilke områder som er viktigst, og hvilke kriterier som bør legges til grunn ved vurdering av innspill om endret arealbruk. Arealvurderingen er basert på landbruksfaglig kunnskap hentet fra bl.a. Skog og landskap.

[Teknisk veilysnorm for Ringerike kommune](#)

Veilysnormen skal være retningsgivende for alle som planlegger og utfører arbeid på veilysanlegg tilhørende Ringerike kommune og på trafikkarealer som kommunen har drift og vedlikeholdsansvar for. Dette omfatter planlegging, godkjenning og utførelse av anlegg som kan overtas av kommunen for videre drift og vedlikehold. Ved detaljer innen planlegging, godkjenning, kontroll og overtakelse av veilysanlegg, henvises i tillegg til de til enhver tid gjeldende kommunale prosedyrer.

[Veg- og gatenorm for Ringerike kommune](#)

Veg- og gatenormalen er ment å fungere som et oppslagsverk for kravene som stilles til vei- og gateplanlegging og utbygging i Ringerike kommune. Bruk av normalen skal sikre at alle vei- og gateanlegg i Ringerike bygges trafiksikre, universelt utformet, estetiske og slik at drift og vedlikehold kan skje med minst mulig kostnad for veiholder. Det gjør også at vei og gate som bygges av private har en standard som gjør at de kan overtas av kommunen.

[Formingsveileder for Ringerike kommune](#)

Formingsveilederen skal bidra til mindre tilfeldigheter i kommunens skjønnsutøvelse og større forutsigbarhet i kommunes avgjørelser. Retningslinjene i denne formingsveilederen skal legges til grunn for Ringerike kommunens vurdering av om tiltak har gode visuelle kvaliteter. Formingsveilederen gir også veiledning til dem som vil bygge, til naboer og andre interesserte, og dessuten til plan- og bygningsmyndigheten i kommunen.

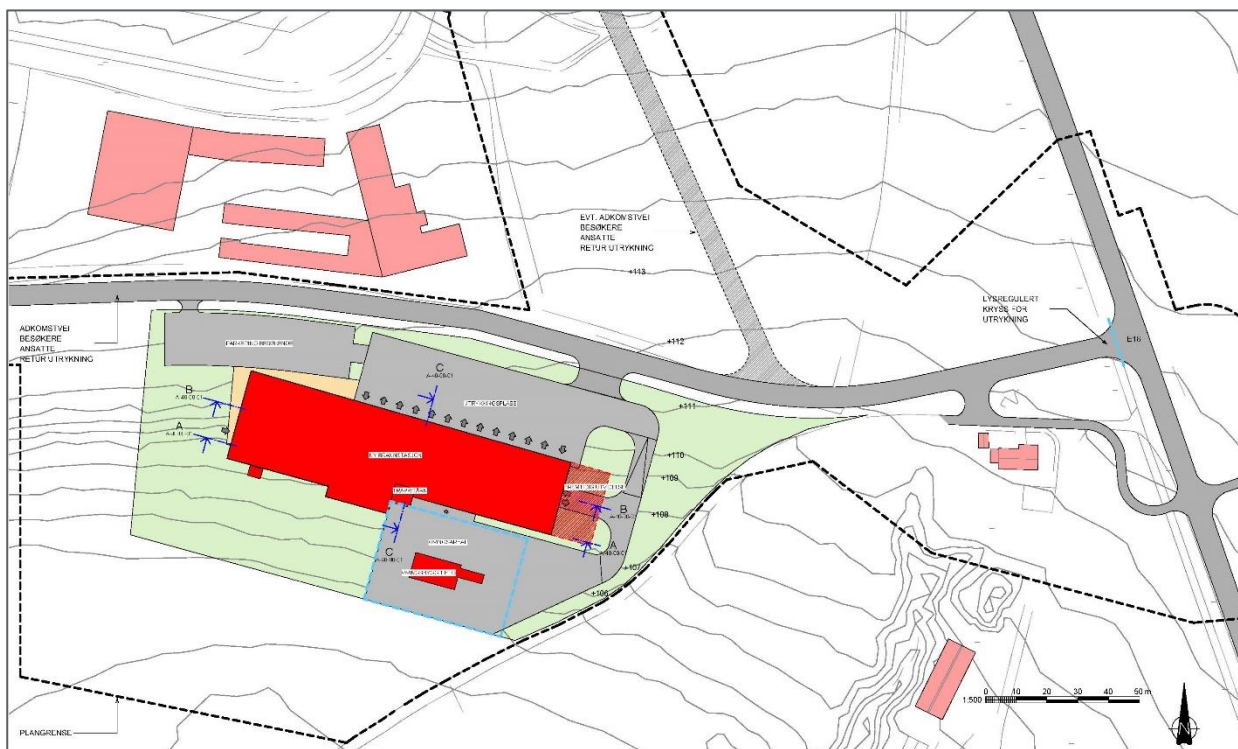
3 Tiltaksbeskrivelse

3.1 Overordnet om tiltaket

Det skal etableres en ny hovedbrannstasjon i Ringerike kommune. Ringerike og Hole kommuner trenger en ny hovedbrannstasjon for å dekke behov i begge kommunene. Nåværende stasjon har begrensninger for eksisterende og fremtidig virksomhet, og den ligger ugunstig til med tanke på innsatstid til de to kommunene.

Det er utarbeidet en mulighetsstudie i januar 2021, som ligger til grunn for planarbeidet. I mulighetsstudien konkluderes det med at både Hvervenmoen sør-øst og Hvervenmoen sør (planforslagets plassering) er egnede plasseringer for ny hovedbrannstasjon.

Kommunestyret vedtok i møte 23.06.2022 at lokalisering av ny hovedbrannstasjon skal være på Hvervenmoen sør.



Figur 11. Forslag til foreløpig situasjonsplan for ny brannstasjon.

3.2 Planlagt bebyggelse og anlegg

Ny hovedbrannstasjon innebærer i hovedsak etablering av en hovedbygning, øvelsesbygg med tilhørende plass, utrykningstrasé, parkering og atkomstvei. Programmet i bygget er løst over tre plan. Underetasjen er foreslått delvis nedgravd i terrenget.

Ny tomt for brannstasjonen vil være på minst 14 mål. Hovedbygningen vil ha et antatt BYA på ca. 2 800 m².

3.3 Utbyggingsvolum og høyder

Hovedbygningen har et fotavtrykk på ca. 29 x 108 meter. Hovedplan er på ca. kote + 112, hvilket betyr at underetasje vil bli liggende på ca. kote +108, med utkjøring på bakkeplan fra garasje mot øst.

På hovedplan ligger vognhaller med servicearealer, verksted, garderober, gymsal, auditorium og noen kontorer.

Plan to består av kontorer, trimrom, sosiale arealer og hybler for vaktmannskap.

Garderober og parkering for feiere og tilsyn er plassert i underetasjen. I tillegg er det avsatt plass for sivilforsvaret i underetasjen med egen atkomst fra sør.

Tårn for trening og slangetørk ligger sentralt i bygningen, og vil i tillegg til vognhallsfronten signalisere bygningens funksjon for omgivelsene.



Figur 12. Forslag til fasade for hovedbrannstasjonen, sett fra vest (t.v.) og øst (t.h.).

3.4 Trafikk og atkomst

Det planlegges for en direkte utrykningstrasé på E16 i øst. Utrykningstraseen vil kun benyttes av utrykningskjøretøy med blålys, og vil kun benyttes fra brannstasjonen og ut på E16. Alle andre formål skal skje via en egen atkomstvei, herunder for ansatte, besøkende, renovasjon med mer. Dette gjelder også for utrykningskjøretøy som skal tilbake til brannstasjonen.

3.5 Klima og energi

Ny brannstasjon vil etableres med energieffektive løsninger og bærekraftig bruk av energi. Bygget skal fremstå som et fremtidsrettet bygg når det gjelder miljø og energimål. Det bør i materialvalg og utforming være fokus på å skape løsninger som innen de økonomiske rammene gir lavest mulige livssyklus-kostnader.

I tillegg til oppdelingen i rene og skitne soner ivaretas et godt innemiljø gjennom fokus på lavemitterende produkter, soneoppdelt ventilasjon med forvarming av luften samt utvendig solskjerming for å unngå overopphetning. Det kan være aktuelt å benytte en høy grad av massivtre i bygningen, særlig i de to øverste etasjene.

4 Metode

I henhold til plan- og bygningsloven § 4-2 og KU-forskriften skal det utarbeides en konsekvensutredning for planforslaget. Hensikten med konsekvensutredningen er å belyse og vurdere hvilke konsekvenser tiltaket vil ha for de temaene som er definert og vurdert i planprogrammet.

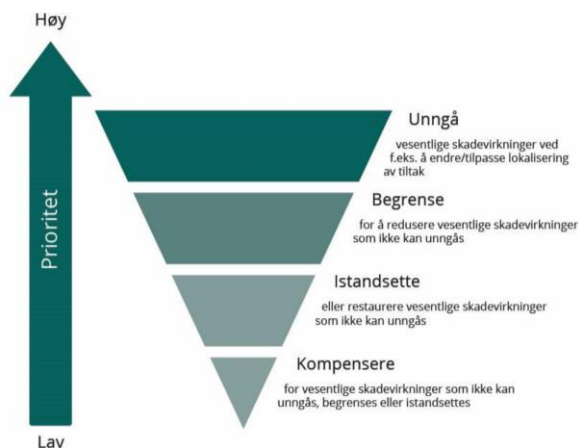
Konsekvensutredningen vil utarbeides etter gjeldende metodikk i Miljødirektoratets veileder M-1941 *Konsekvensutredninger for klima og miljø*. For tema som ikke inngår i M-1941 er det gjennomført egne fagspesifikke vurderinger av virkning og konsekvens.

Som datagrunnlag vil det benyttes eksisterende kunnskap fra overordnede planer, arealplaner, temaplaner, tilgjengelig litteratur, databaser, offentlige kartgrunnlag med mer. Dette spesifiseres videre for hvert fagtema i kapittel 5.2. Det skal gjennomføres befaringer med egne fagspesifikke observasjoner og registreringer, blant annet naturregistreringer.

Metoden for vurdering av klima- og miljøtemaer etter M-1941 er delt inn i fem steg:

- Steg 1: Inndeling i delområder
- Steg 2: Vurdering av verdi i hvert delområde
- Steg 3: Vurdere påvirkning for hvert delområde
- Steg 4: Vurdere konsekvens for hvert delområde
- Steg 5: Vurdere samlet konsekvens for hvert alternativ

Med **verdi** menes en vurdering av hvor stor betydning et område har for et fagtema. Med **påvirkning** menes en vurdering av hvordan det samme området påvirkes som følge av et definert tiltak. **Konsekvens** kommer fram ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til en matrise. Konsekvensen er en vurdering av om et definert tiltak vil medføre bedring eller forringelse i et område.



Figur 13. Tiltakspyramiden for å begrense påvirkning av et tiltak, Miljødirektoratet.

Konsekvensutredningen omfatter arealet som blir direkte berørt av den planlagte utbyggingen (**tiltaksområdet**), samt en sone rundt, hvor man kan forvente at utbyggingen vil påvirke temaet i anleggs- og driftsfasen (**influensområdet**). Tiltaksområdet og influensområdet utgjør til sammen **utredningsområdet**.

For å kunne vurdere påvirkningen av et tiltak er det nødvendig å avklare hva som er referansesituasjonen, kalt 0-alternativet. 0-alternativet er den forventede utviklingen av planområdet uten at de foreslåtte tiltakene realiseres. 0-alternativet tar utgangspunkt i dagens miljøtilstand og beskriver den mest realistiske utviklingen i influensområdet frem til sammenlikningsåret, som er det året planen forventes ferdigstilt.

5 Utredningsprogram

Det er foreslått et utredningsprogram for planen som definerer hvilke tema som henholdsvis skal konsekvensutredes, omtales i planbeskrivelsen, eller som ikke er relevante for planarbeidet. Temaene er hentet fra KU-forskriftens § 21, *Beskrivelse av faktorer som kan bli påvirket og vurdering av vesentlige virkninger for miljø og samfunn* og referat fra oppstartsmøte med Ringerike kommune.

Utredningsprogrammet justeres ved behov etter endt høringsperiode for planprogrammet, og fastsettes når planprogrammet vedtas.

5.1 Utredningsbehov

Tabell 3. Oversikt temaer som henholdsvis må konsekvensutredes, omtales i planbeskrivelsen eller som ikke er aktuelle for planarbeidet.

Tema	Utredningsbehov	KU	Plan	Ikke aktuelt
Utvikling av by og lokalsamfunn			x	
Naturmangfold, jf. Naturmangfoldloven	Det skal gjennomføres en naturmangfoldsutredning i henhold til gjeldende metodikk i Miljødirektoratets veileder M-1941.	x		
Økosystemtjenester			x	
Nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål				x
Kulturminner og kulturmiljø	Det skal gjennomføres en kulturmiljøutredning i henhold til gjeldende metodikk i Miljødirektoratets veileder M-1941.	x		
Friluftsliv	Det skal gjennomføres en friluftslivsutredning i henhold til gjeldende metodikk i Miljødirektoratets veileder M-1941.	x		
Landskap			x	
Masseforvaltning og anleggsgjennomføring			x	
Forurensning (utslipp til luft, herunder klimagassutslipp, forurensning av vann og grunn, samt støy)	Det skal gjennomføres en støyvurdering med beregninger, i henhold til gjeldende retningslinje for støy i arealplanlegging, T-1442.		x	
Jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser		x		
Samisk natur- og kulturgrunnlag				x
Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger	Det skal utarbeides en trafikkanalyse i forbindelse med planarbeidet.	x	x	
Beredskap og ulykkesrisiko			x	
Virkninger som følge av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning, stormflo, flom og skred			x	

Befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen			X	
Tilgjengelighet for alle til uteområder og gang- og sykkelveinettet			X	
Barn og unges oppvekstsvilkår			X	
Kriminalitetsforebygging			X	
Arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet			X	

5.2 Tema som skal konsekvensutredes

Følgende tema skal konsekvensutredes som del av planarbeidet:

- Friluftsliv
- Naturmangfold, jf. naturmangfoldloven
- Jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser
- Kulturmiljø (kulturminner)
- Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger (trafikk)

Videre følger en skjematisk gjennomgang av hvert utredningstema.

5.2.1 Friluftsliv

Dagens situasjon
<p>Planområdet er i dag mye brukt som tur- og treningsområde, herunder for sykkel, orientering og løping. Området er også brukt til ridning. Området er tilgjengelig fra gang- og sykkelveien som går langs E16. Området har flere kryssende stiforbindelser, med både merkede og umerkede stier.</p> <p>Barnehagene i området bruker ofte skogen til tur, med Hvervenmoen og Trygstad barnehager som de nærmeste. I skogen finnes det en gapahuk opparbeidet for Hvervenmoen barnehage, med sitteplasser, huske med mer. Gapahuken er et naturlig turmål i skogen.</p>
Problemstilling
<p>Hvervenmoen er et viktig friluftslivsområde i Ringerike kommune. Kommunen har et mål om å ha tilgjengelige områder for nærturer og friluftsliv der folk bor. Dette innebærer blant annet å ivareta og sikre tilgangen til grøntområder som er viktige for innbyggerne.</p> <p>Det må avklares hvilke friluftslivsverdier, bruk og interesser som finnes i planområdet i dag, og hvordan disse kan ivaretas på best mulig måte ved gjennomføring av tiltaket. Planlagt utbygging kan medføre endring og også komme i konflikt med eksisterende bruk av området. Behovet for midlertidige og permanente avbøtende tiltak for å ivareta området verdi for friluftslivet må kartlegges. Eksisterende stiforbindelser bør ivaretas. Der hvor mulig, må det etableres alternative traseer for å sikre tilgangen til området. Det vil være viktig å sikre trygg ferdsel for barnehagebarn og andre som bruker stinettet i området.</p>
Eksisterende kunnskap
<p>Planområdet ligger innenfor hensynssone friluftsliv (H530) i kommuneplanens arealdel. I kommuneplanens bestemmelse § 12.3.1, heter det: «Innenfor hensynssone H530 bør det, av hensyn til sikring av viktige friluftslivskvaliteter, ikke tillates tiltak som hindrer tilgang og bruk av området til friluftsliv.»</p> <p>Området er definert som «nærturterreng» og B-område i kommunens egen friluftslivskartlegging, vedtatt av Formannskapet i mai, 2020. B-områder er definert som områder med store friluftslivsverdier og som er</p>

godt tilrettelagt og brukes av mange personer, samt har potensiale for økt bruk. Nærturterreng er i tilknytning til byggesonen (gangavstand til boligområder, skoler og barnehager). Nærturterreng skal være allment tilgjengelig; den faktiske muligheten til bruk av området er viktig, uavhengig av reguleringsstatus og eiendomsforhold. Av beskrivelsen til friluftslivsområdet fremgår det at det er flere stier i området og at det brukes mye til tur og trening og av barnehager i nærområdet.

I reguleringsplanen for 471 Hvervenmoen er det sikret et turdrag som krysser planlagt utrykningstrasé for brannstasjonen. Turdraget skal sikre allmenn tilgang til turområdet, og må hensyntas i gjeldende planarbeid. Like sør for Hvervenmoen går det en oppmerket sti langs næringsområdet og videre ut til Monserudveien. Stien må hensyntas i planarbeidet.

Utredningsbehov	Metodebeskrivelse	Dokumentasjonskrav
<p>Tema som skal utredes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Allmenn tilgang til friluftsområdet, herunder sårbare grupper - Barrierevirkninger og fjernvirkninger av tiltaket - Eksisterende bruksmønstre og funksjoner for friluftslivet - Opplevelseskvaliteter for brukere av området - Turstier og ivaretagelse av stiforbindelser - Turdrag over utrykningstrasé - Barn og unges tilgang og bruk av området - Avbøtende tiltak 	<p>Temaet skal utredes i henhold til metode i Miljødirektoratets veileder M-1941.</p> <p>Det vil i forbindelse med utredningsprosessen tas kontakt med barnehager, skole og lokale lag/foreninger for å kartlegge bruk av og ønsker for området rundt foreslått plassering av brannstasjonen. Det skal tilstrebes å finne løsninger for uteområdene til brannstasjonen som kan brukes av allmennheten, og da spesielt barn og unge, som hinderløype, natursti og lignende.</p>	<p>Utredningen skal inneholde forslag til avbøtende tiltak, med vurderinger av effekten av disse.</p> <p>Utredningen skal vurdere eventuelle virkninger for området i anleggsperioden og hvilke avbøtende tiltak som kan sikre bruk og tilgang til området i byggetid.</p>

5.2.2 *Naturmangfold, jf. naturmangfoldloven*

Dagens situasjon
<p>Det planlagte utbyggingsområdet består av bærlyng-kalklågurtskog. Området er tidligere dekket av NIN-kartlegging uten at noen verdifulle lokaliteter da ble avgrenset. Derimot er det en kjent forekomst av den sjeldne og sterkt truede arten bittergrønn (EN) i nærheten av planområdet. Dette er en karakterart for sandfuruskogene på Ringerike og arten regnes å være av nasjonal forvaltningsinteresse. I skogbrukets egen miljøkartlegging er det avgrenset en nøkkelbiotop inne i området som blant annet dekker forekomsten av bittergrønn.</p> <p>NIN-kartlegging i 2023: Det er ikke funnet bittergrønn innenfor varslingsgrensen til brannstasjonen, men rett utenfor. Funnet er såpass nært at det må bli tatt hensyn til. Den er klassifisert som «livskraftig» og derfor ekstra viktig å ta vare på.</p> <p>Vårt planområde har en fullstendig overlapp med naturtypelokaliteten sandfuruskog med svært høy verdi.</p> <p>Statsforvalteren i Oslo og Viken har i en tidligere uttalelse til nydyrkingssøknad på gnr/bnr. 43/1 anbefalt kommunen å ikke godkjenne dyrkingsareal på denne plasseringen grunnet naturverdier og forekomsten av bittergrønn.</p>

Området er leveområde for hjortevilt som rådyr og elg. Hvervenmoen ligger videre sentralt i et hjortevilttrekk som kommer ned fra Ringkollen/Haugsbygd/Trygstad og går i retning Ask/Holleia. Viltkorridoren er regulert som en hensynssone i områdereguleringsplanen for Hvervenmoen næringsområde, og ligger også videreført i plankartet i forslag til detaljregulering av området. Dette trekket er også trukket frem i konsekvensutredningen av ny Ringeriksbane og E16.

Hvervenmoen er et spesielt kvartærgeologisk område og en markant terrassekant går rett gjennom planområdet. Denne formasjonen har noe verdi som geologisk arv. Områder har også verdi for fuglelivet, og det skal foreligge opplysninger om sensitive rovfuglearter i området.

Problemstilling

Tiltaket kan komme i konflikt med arten bittergrønn, som i 2001 ble fredet med hjemmel i *Forskrift om fredning av truede arter*. Tiltaket vil medføre ytterligere fragmentering av de spesielle sandfurskogene på Ringerike og medfører en forringelse av et allerede utsatt vilttrekk.

Eksisterende kunnskap

Området vurderes til å være relativt godt kartlagt, i 2019 gjennom Miljødirektoratets nasjonale *Natur i Norge*-kartlegging og sommeren 2023 av Ringerike kommune sammen med Cowi i forbindelse med «Oppdatert kunnskapsgrunnlag om naturverdier i forslag til nye utbyggingsområder». I sommer ble det ikke funnet bittergrønn innenfor varslingsgrensen, men rett utenfor. Nærheten er så kort at det bør sikres hensynssone mot forekomsten. Bittergrønn er en fredet art og ethvert tiltak som vil kunne forringe forekomsten vil være vanskelig å få godkjent.

Vårt planområde har en fullstendig overlapp med naturtypelokaliteten sandfurskog med svært høy verdi. Sandfurskoger er hot-spot for sopp. Ut fra kartet i rapporten til Cowi ser det ikke ut til at det er gjort målrettede ettersøk i planområdet, noe som er uheldig. I KUen vil soppforekomster beskrives noenlunde ut fra funn i tilgrensende områder, med det vil knyttes betydelig usikkerhet til vurderingene.

Foreslått utbyggingsområde huser store naturverdier både ved rødlistede naturtyper, funn av rødlistearter og potensial for langt flere rødlistearter. En KU naturmangfold vil måtte legge betydelig vekt på usikkerhet i artsfunn. Trolig vil konsekvensgrad uansett bli svært høy. Dette vil dekke noe opp for usikkerhet ved at ytterligere funn neppe vil kunne heve verdiene ytterligere.

Vilttrekket er tidligere beskrevet i flere fagrapporter. Kunnskapsgrunnlaget om fugl er noe mangelfullt.

Utredningsbehov	Metodebeskrivelse	Dokumentasjonskrav
Tema som skal utredes: <ul style="list-style-type: none"> - Vegetasjon og naturtyper - Rødlistede arter - Fremmede arter - Økologiske funksjonsområder - Landskapsøkologi - Geologisk arv 	Temaet skal utredes i henhold til metode i Miljødirektoratets veileder M-1941.	Utredningen skal inneholde forslag til avbøtende tiltak, med vurderinger av effekten av disse, både når det gjelder plassering av bygninger og valg av trasé for atkomst(er).

5.2.3 Jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser

Dagens situasjon

Planområdet ligger i områder med furuskog i hogstklasse 4 og 5. Dette er stort sett hogstmoden skog med anslått alder på 70 år. Boniteten er vurdert til å være høy i området (G20). Dette er skogarealer med verdifullt stående trevirke. Mulig plassering av atkomstvei til brannstasjonen vil kunne påvirke fulldyrket mark.

Problemstilling		
<p>Utbyggingen vil påvirke verdifulle naturressurser. Dette forholdet må beskrives og det bør sees på om det er mulig å redusere inngrep i verdifulle områder i detaljplanleggingen av tiltaket.</p>		
Eksisterende kunnskap		
<p>Området er omfattet av skogbruksplaner og det finnes detaljerte opplysninger om hogstklasser, bonitet og arealtilstand i NIBIOs databaser.</p>		
Utredningsbehov	Metodebeskrivelse	Dokumentasjonskrav
<p>Tema som skal utredes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skogbruk - Dyrket mark - Dyrkbar mark - Beitedyr - Mineralressurser 	<p>Temaene skal utredes i henhold til metode i Vegdirektoratets håndbok V712.</p>	<p>Utredningen skal inneholde forslag til avbøtende tiltak, med vurderinger av effekten av disse.</p>

5.2.4 Kulturmiljø (kulturminner)

Dagens situasjon
<p>Følgende registrerte kulturminner ligger innenfor eller like inntil planområdet og kan bli påvirket av tiltaket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulturminne-ID: 81475 (haug/groplokalitet, ulik vernestatus) - Kulturminne-ID: 133129 (haug/groplokalitet, uavklart vernestatus) - Kulturminne-ID: 133084 (kullgrop, automatisk fredet) - Kulturminne-ID: 133131 (fangstlokalitet, automatisk fredet) - Kulturminne-ID: 133152 (fangstlokalitet, automatisk fredet) <p>Planområdet grenser til Statens kartverks kontorer på Hvervenmoen. Grøntanlegget og deler av bygningsmassen er statlig listeført kulturminne (Kulturminne-ID: 277628).</p> <p>Det er ellers flere automatisk fredede kulturminner sør for planområdet, herunder gravfelt, fangstgroper, kullgroper og hulveger. Særlig viktige er et fangstgropssystem (Kulturminne-ID: 133104) og et gravfelt (Kulturminne-ID: 52617), sørvest for planområdet.</p> <p>Ringerike er ellers et område med mange og til dels svært høye kulturminneverdier.</p>
Problemstilling
<p>Tiltaket kan komme i konflikt med kjente og ukjente automatisk fredede kulturminner i området, og tiltaket kan påvirke kulturmiljø. Utredningen skal kartlegge og samle kunnskap om kulturminneverdier i området, og belyse hvilke konsekvenser tiltaket vil medføre for fagtemaet.</p> <p>Planområdet grenser til Statens kartverks kontorer på Hvervenmoen. Grøntanlegget og deler av bygningsmassen er statlig listeført kulturminne (Kulturminne-ID: 277628). Grøntanlegget er planlagt av landskapsarkitektene Hindhamar, Sundt og Thomassen, og utformet med tanke på områdets «furumokarakter», og står dermed i sammenheng med omgivelsene. Det må utredes hvordan tiltaket påvirker de statlig listeførte verdiene.</p> <p>Kulturminneverdier følges opp i reguleringsplanen som hensynssoner ved ivaretagelse, eller som bestemmelsesområder hvis tiltaket medfører søknad om dispensasjon fra kulturminnelovens vern.</p>
Eksisterende kunnskap

Utredningsarbeidet tar utgangspunkt i Riksantikvarens kartdatabase Askeladden, og suppleres med relatert faglitteratur.

Registreringer av automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet gjennomføres av offentlige myndigheter (KML § 9).

Forslagstiller har vært i dialog med Viken fylkeskommune, seksjon for arkeologiske kulturminner, i forbindelse med oppstartsfasen av planarbeidet. Viken fylkeskommune har bekreftet behov for å gjennomføre arkeologiske registreringer innenfor foreslått planavgrensning. Registreringene vil gjennomføres i 2024, og resultatene vil innarbeides i kulturmiljøutredningen så snart de foreligger.

Viken fylkeskommune har gjennomført arkeologiske feltregistreringer på Hvervenmoen i forbindelse med en søknad om nydyrking i området. Registrert område grenser til varslet planområde for hovedbrannstasjonen i sør. Det ble ikke gjort funn av nye automatisk fredete kulturminner, men innenfor planområdet var det tidligere registrert 16 kullgroper og 2 hulveier. Registreringene er oppsummert i rapporten Registreringsrapport Hvervenmoen (saksnr.: 2021/41554).

Utredningsbehov	Metodebeskrivelse	Dokumentasjonskrav
<ul style="list-style-type: none"> - Registrering, kartfesting og verdivurdering for kulturminner og kulturmiljø. - Vurdering av nærføring og eventuell direkte konflikt med kulturminner og kulturmiljøer. - Området bør befares, dette er spesielt viktig for vurdering av virkning på statlig listeført kulturminne Statens kartverks kontorer. - Det skal være dialog med Viken fylkeskommune om kulturminner som påvirkes av tiltaket. 	<p>Temaet skal utredes i henhold til metode i Miljødirektoratets veileder M-1941.</p>	<p>Utredningen skal inneholde forslag til avbøtende tiltak, med vurderinger av effekten av disse.</p>

5.2.5 Trafikk

Dagens situasjon

Planområdet er i dag lite trafikkert. Det går en landbruksvei mellom E16 og landbruksarealene ned mot Slepa som benyttes av grunneier. Veien benyttes også som adkomst til boligen i Osloveien 85. Veien har en egen avkjørsel fra E16. Avkjørselen ligger i bussholdeplassen Trøgstad sørgående og krysses av gang- og sykkelveien som går langs E16.

Næringsområdet på Hvervenmoen er bygget ut med et eget veisystem.

Gjeldende planer og pågående planarbeid på naboeiendommer skal være med som underlag.

Problemstilling

De trafikale konsekvensene av tiltaket skal utredes. Dette omfatter konsekvensene av å etablere en utrykningstrasé direkte på E16, samt å etablere en egen adkomstvei til brannstasjonen. E16 er klassifisert

som europavei og eies av Statens vegvesen. Tiltak på E16 må avklares med og godkjennes av Statens vegvesen.

Det skal videre inngås et samarbeid med andre grunneiere i området for å finne trafikale løsninger som er gode for hele Hvervenmoen-området.

Eksisterende atkomstvei eller tilsvarende for gården må enten opprettholdes eller sikres.

I gjeldende regulering for Hvervenmoen går en vei over eiendom 38/200. Den er ikke opparbeidet, men er interessant å vurdere som en mulig atkomstvei for brannstasjonen for kjøring som ikke er utrykning. Atkomst for boligen i Osloveien 85 må også løses.

Det må vurderes om det er behov for fortau til bussholdeplassen ved Hvervenmoen 47.

Eksisterende kunnskap

I dialog med Statens vegvesen er det avklart at det ikke er aktuelt med annen ny tilkobling på E16 enn avkjørsel for utrykning.

Forventet biltrafikk til/fra brannstasjonen, basert på opplysninger fra brannsjef, er rundt 120 bilturer/døgn, inkludert 20 kjøreturer med utrykningskjøretøy.

Utredningsbehov	Metodebeskrivelse	Dokumentasjonskrav
<p>Tema som skal utredes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utrykningstrasé på E16, med alternativsvurdering - Adkomstvei, med alternativsvurdering: Monserudveien eller over Hvervenmoen. Den må inkludere atkomstvei for eksisterende bolig også. - Tilrettelegging for gående og syklende - Kollektivtrafikk - Parkering og sykkelparkering - Trafikksikkerhet - Anleggsperioden - Forventet generell trafikkvekst - Framtidig driftsatkomst for landbruket 	<p>Det skal gjennomføres kvantitative trafikkberegninger for konsekvenser på trafikkavvikling som følge av utrykning, i kombinasjon med kvalitative vurderinger.</p> <p>De trafikale vurderingene vil gjøres sammen med prosjektering av tekniske veiløsninger.</p>	<p>Utredning med beskrivelse av ev. avbøtende tiltak.</p>

5.3 Øvrige temaer som behandles

I tillegg til konsekvensutredningene skal det utarbeides og dokumenteres for en rekke andre fagtemaer som er beslutningsrelevante for planarbeidet. Temaene vil ha egne fagrapporter, med eventuelle vedlegg, og følger plansaken. Det vises til referat fra oppstartsmøtet.

5.3.1 **Grunnforhold, geologi og geoteknikk**

Det skal gjøres en vurdering av områdestabilitet i området, i henhold til krav i NVEs veileder *Sikkerhet mot kvikkleireskred*, 1/2019. Det skal utføres nye geotekniske undersøkelser som del av planarbeidet. Undersøkelsene skal bidra til å kartlegge berg, jordlag og eventuelle løsmasser. I tillegg vil eksisterende geotekniske undersøkelser i området benyttes som grunnlag for vurderingene, som ble gjennomført i forbindelse med oppføring av Kartverksbygget i 1971. Risiko for skred og ras skal vurderes særskilt. Vurderingene blir inndata i planforslagets ROS-analyse. Det skal utarbeides egne fagrapporter der utfyllende sammendrag innarbeides i planbeskrivelsen.

5.3.2 **Hydrologi**

Det renner en bekk sør for området, som går videre ned mot Storelva. Det må gjøres vurderinger knyttet til vannføring og flom. Forslag til avbøtende og forebyggende tiltak i anleggsfasen skal kort beskrives.

5.3.3 **Teknisk infrastruktur**

Planen skal redegjøre for behov for vann- og avløpsanlegg (VA) i forbindelse med tiltaket. Det skal utarbeides en egen VA-plan, med løsninger for overvannshåndtering. Planen skal inneholde kart og beskrivelse av eksisterende og planlagt anlegg. Tilgang til brannvann skal avklares. Eksisterende rør- og ledningsnett i bakken skal hensyntas, og det skal vurderes påkoblingspunkter og kapasitet for nytt anlegg. Eventuelle konfliktpunkter vil bli synliggjort. Behov i anleggsperioden skal fremkomme.

Nødvendig areal for ny teknisk infrastruktur og eventuelle omlegginger vil fremkomme på plankartet med tilhørende bestemmelser.

Forslagstiller vil ha dialog med teknisk enhet i Ringerike kommune for detaljer rundt planlagt anlegg.

5.3.4 **Støy**

Området er i dag støyutsatt fra vei (E16). Foreslått plassering av brannstasjonen ligger delvis i gul støysone (Lden 55-65). Det skal gjennomføres støyberegninger og støyvurderinger iht. gjeldende utgave av Retningslinje for beregning av støy i arealplanleggingen, T-1442/2021. Dette gjelder både planlagt bebyggelse og veianlegg. Støykart skal ligge ved. Støyvurderingen skal inneholde forslag til hvilke støyreducerende tiltak som bør gjennomføres i tilknytning til tiltaket, og effekten av disse. Konsekvenser i anleggsperioden skal omtales.

5.4 **Temaer som omtales i planbeskrivelsen**

Planforslaget vil inneholde en planbeskrivelse, jf. Plan- og bygningsloven § 4-2. Planbeskrivelsen skal beskrive planens formål, innhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området. Planbeskrivelsen vil inneholde en sammenfatting av konsekvensutredningene og oppsummere andre fagtemaer som er dokumentert i saken.

Følgende tema skal også omtales i planbeskrivelsen:

Tabell 4. Temaer som skal omtales i planbeskrivelsen.

Tema	Vurderinger
Utvikling av by og lokalsamfunn	Vurderinger av tiltaket opp mot ABC-modellen og for sentrumsutviklingen i Hønefoss skal beskrives. Vurdering av konsekvenser for naboer skal beskrives.

Landskap	Planens konsekvenser for landskapsbildet skal beskrives og illustreres, herunder nær- og fjernvirkninger.
Masseforvaltning og anleggsgjennomføring	Planens konsekvenser for massebalanse skal beskrives. Konsekvenser i anleggsperioden skal beskrives.
Forurensning (utslipp til luft, herunder klimagassutslipp, forurensning av vann og grunn, samt støy)	Planens konsekvenser for luft- og lysforurensning skal beskrives. Radon skal behandles som tema i ROS-analysen og oppsummeres i planbeskrivelsen.
Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger	Planens konsekvenser for trafikale løsninger, inkludert anleggsperioden beskrives i trafikkanalysen og oppsummeres i planbeskrivelsen. Energiløsninger og -ambisjoner skal beskrives i planbeskrivelsen. Tilgang for renovasjon skal sikres i planarbeidet og beskrives i planbeskrivelsen.
Befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen	Uteoppholdsarealer og turstier og tilgang til disse skal beskrives i planbeskrivelsen. Tema blir også håndtert i utredning for <i>Friluftsliv</i> .
Tilgjengelighet for alle til uteområder og gang- og sykkelveinettet	Universell utforming ligger til grunn for planarbeidet og skal beskrives i planbeskrivelsen.
Barn og unges oppvekstsvilkår	Barn og unges tilgang til og bruk av planområdet beskrives i utredning for <i>Friluftsliv</i> , og oppsummeres i planbeskrivelsen.
Kriminalitetsforebygging	Belysning av brannstasjonen skal beskrives og illustreres i planbeskrivelsen.
Arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet	Vurderinger av utforming, volum, høyder med mer skal beskrives og illustreres i planbeskrivelsen.

5.5 Risiko- og sårbarhetsanalyse

Plan- og bygningslovens § 4-3 stiller krav om en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for alle planer for utbygging. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. For planarbeidet med ny brannstasjon skal analysen omtale temaer som naturfarer, trafikkulykker, fremkommelighet for utrykningskjøretøy, brann-/eksplosjonsvern, tilsiktede handlinger, overvannshåndtering med flere. Videre vil områdestabilitet og skred og ras vurderes som en del av planarbeidet. Disse studiene vil være inndata til ROS-analysen.

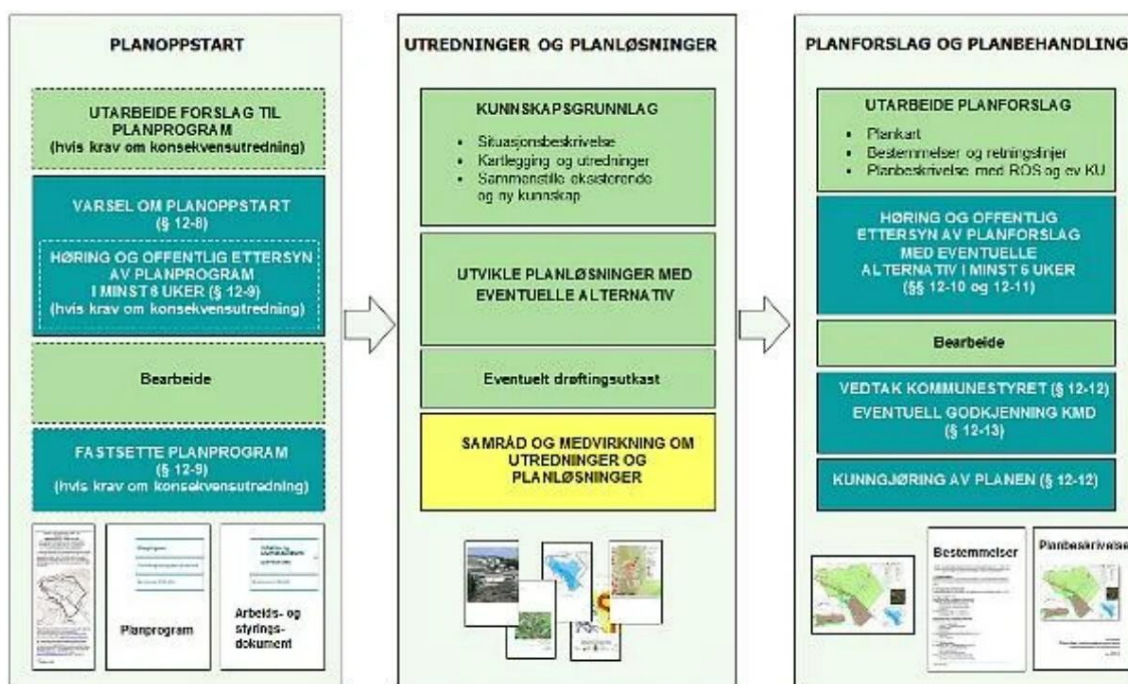
6 Organisering av planarbeidet

6.1 Planprosess

Det skal utarbeides en detaljreguleringsplan, jf. plan- og bygningslovens §§ 12-1 og 12-3, og en konsekvensutredning (KU), jf. plan- og bygningslovens § 4-2, for prosjektet.

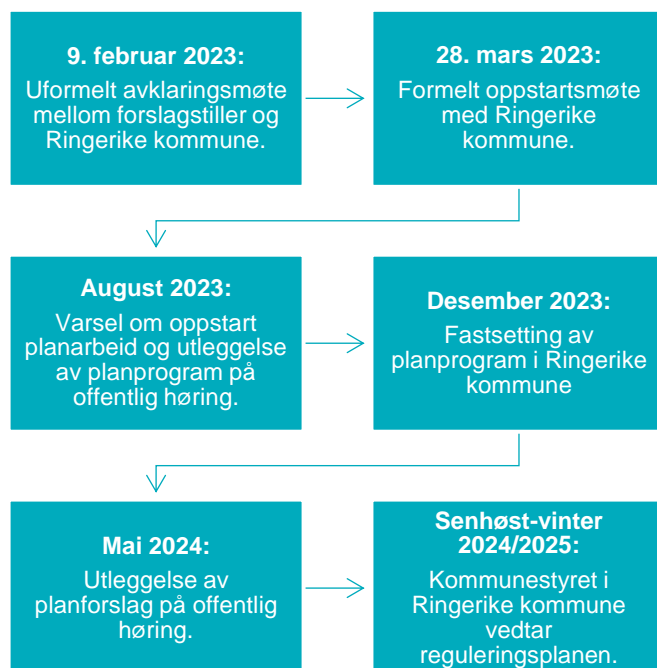
Planarbeidet vil følge normal planprosess etter plan- og bygningsloven. Fasene i planprosessen er vist og forklart i figuren under. Utarbeidelse og utleggelse av planprogram på offentlig høring og varsling om oppstart planarbeid er del av den innledende fasen *planoppstart*. Etter endt høringsperiode, bearbeides planprogrammet i henhold til innkomne merknader, før planprogrammet fastsettes politisk i kommunen. Etter planprogrammet er fastsatt, følger en fase med utarbeidelse av *utredninger og planløsninger*, der prosjektet skal formes og konsekvenser skal avklares. I en siste fase utarbeides selve *planforslaget*, som etter en ny høringsperiode bearbeides og sluttbehandles i kommunestyret i kommunen.

Det endelige planforslaget vil samordne utredningene og plandokumentene slik at sluttproduktet blir en enhetlig plan, med tilhørende planbeskrivelse, konsekvensutredning og risiko- og sårbarhetsanalyse.



Figur 14. Trinnene i en normal planprosess etter Plan- og bygningsloven.

Under vises planprosessens viktigste milepæler som skal ligge til grunn for det videre planarbeidet. En mer detaljert oversikt over gjennomførte og planlagte steg i planarbeidet er vist i kapittel 6.3.



Figur 15. Viktige milepæler i planprosessen.

6.2 Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning, jf. plan- og bygningsloven § 5-1. Det vil si at berørte, interessenter og andre skal få anledning til å uttale seg om planen, og at forslagstiller må legge til rette for god informasjon og dialog utad gjennom hele planprosessen.

Plan- og bygningslovens minstekrav til medvirkning omfatter to lovpålagte høringsperioder:

- Varsel om oppstart planarbeid (planprogram på høring), varighet på 6 uker
- Planforslag til offentlig ettersyn/høring, varighet på 6 uker

Forslagstiller legger til grunn de to høringsperiodene for medvirkning i planarbeidet. Det ble avholdt åpent folkemøte på ByLab 26. september, ca. midt i varslingsperioden ved oppstart og høring av planprogrammet. Det skal avholdes et nytt møte når planforslaget legges på høring og offentlig ettersyn.

I planer med planprogram og KU legges normalt sett planprogrammet ut på offentlig høring samtidig som oppstart av planarbeidet varsles. Varsling av planarbeidet gjøres offentlig tilgjengelig for alle til å komme med uttalelser til planarbeidet. Varselet annonseres som regel både på nett og i avis, og da i en avis som leses på stedet planarbeidet gjennomføres. Direkte berørte grunneiere, naboer og interessenter, samt relevante offentlige høringsparter, varsles særskilt i denne prosessen. Ved varsel om planoppstart ønsker forslagstiller å få opplysninger om forhold innenfor og rundt planområdet som planarbeidet bør ta hensyn til.

Planarbeidet for ny hovedbrannstasjon på Hvervenmoen ble varslet samtidig med at dette planprogrammet ble lagt ut på høring. Det ble varslet på nett på Ringerike kommunes hjemmeside og i Ringerikes blad. Høringsperioden var 6 uker. Perioden var 11. september til 23. oktober 2023.

Folkemøte ble avholdt på ByLab 26. september, ca. midt i høringsperioden.

6.3 Fremdrift

Under er forslagstillers foreløpige fremdriftsplan for planarbeidet. Fremdriftsplanen vil være førende for videre planlegging av prosess og milepæler. Forslagstiller tar høyde for at det blir justeringer av fremdriftsplanen underveis i planarbeidet. Ringerike kommune vil informeres fortløpende om eventuelle justeringer.

Aktivitet	Tidsrom	Medvirkning	Politisk behandling
Bestille oppstartsmøte	Februar 2023		
Oppstartsmøte med Ringerike kommune	Mars 2023		
Varsle oppstart planarbeid og planprogram på høring (politisk behandling i HMA og Formannskapet)	August–september 2023	Høringsperiode, med uttalelser til planprogram og/eller varsel om oppstart	
Bearbeide planprogram etter høring, med merknadsbehandling	Oktober 2023		
Bearbeidet planprogram til behandling	November 2023		
Fastsette planprogram	Desember 2023		Fastsette planprogram
Utarbeide planforslag med konsekvensutredninger	Desember–mars, 2024	Dialogmøter med berørte. Særmøter med aktuelle myndigheter. Vurdere fremleggelse i Regionalt planforum.	
Innsending av planforslag med konsekvensutredninger	Mars 2024		
1. gangsbehandling planforslag	April 2024		Vedta utleggelse av planforslag med konsekvensutredninger på høring
Planforslag med konsekvensutredninger på høring	Mai–juli 2024	Høringsperiode, med uttalelser til planforslaget og/eller konsekvensutredningene	
Bearbeide planforslag med konsekvensutredninger etter høring, med merknadsbehandling	August–september 2024		
Bearbeidet planforslag med konsekvensutredninger til behandling	September 2024		
2. gangsbehandling planforslag	Senhøst–vinter, 2024/2025		Vedta planforslag med konsekvensutredninger

6.4 Vurdering av mottatte merknader til planprogrammet

Det var kommet inn 17 merknader etter at kunngjørings- og høringsperioden for planoppstart og planprogram var avsluttet.

Se eget dokument med Forslagsstillers kommentarer, som vedlegg.

Innspill som angår planprogrammet der forslagstiller er enig i endringer i planprogrammet er innarbeidet i dette dokumentet. Det gjelder særlig krav til supplerende utredninger og problemstillinger til trafikkanalysen og naturmangfold.